

Komentaras

2013 09 27

Mažmeninės prekybos tendencijos liudija augantį gyventojų vartojimo apetitą

Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, mažmeninės prekybos įmonių apyvarta (palyginamosiomis kainomis) rugpjūčio mėn. palyginti su atitinkamu laikotarpiu prieš metus išaugo 5,5 proc. Palyginti su liepos mėn. mažmeninės prekybos apyvarta padidėjo 0,7 proc.

Rugpjūčio mėnuo pasižymi ryškiu sezoniškumo veiksmu laisvalaikio prekių, raštinės reikmenų, drabužių ir avalynės prekyboje. Vasaros sezonui einant į pabaigą, prekybos centrai tuština lentynas išparduodami vasaros laisvalaikio prekes, inventorių ir aprangos bei avalynės kolekcijų likučius, apyvartos augimą skatina įvairios akcijos, nukainojimai. Rugpjūtį prekybininkai pristato prekių asortimentą, skirtą besiruošiantiems rudens sezonui ir mokslo metams.

Šių metų sausio-rugpjūčio mėn. įmonių, prekiaujančių maisto prekėmis apyvarta buvo 4 proc. didesnė nei prieš metus, o ne maisto prekėmis prekiaujančių įmonių apyvarta per metus padidėjo 6 proc.

Šiomet įmonių, prekiaujančių ne maisto prekėmis, apyvartos augimo tempas viršija bendrą mažmeninės prekybos apyvartos vidurkį. Tai rodo, kad gyventojai vis daugiau savo disponuojamų lėšų skiria ne tik maistui ir pirmojo būtinumo reikmėms patenkinti, bet ir laisvalaikio prekėms, būsto atnaujinimui, ar netgi prabangai. Tai pirmieji rimtesni gyventojų perkamosios galios ir vidaus vartojimo atsigavimo įrodymai, leidžiantys spręsti apie iš principo pasikeitusią namų ūkių vartojimo elgseną ir savo finansinės ateities vertinimus.

Kad gyventojai savo perspektyvas vertina optimistiškiau, rodo atsitiesę gyventojų lūkesčiai. Statistikos departamento duomenimis, rugsėjo mėnesio vartotojų pasitikėjimo rodiklis sudarė -9. Tiesa, palyginti su rugpjūčio mėnesiu jis pora pakopų smuko. Tačiau tai daugiau sezoninių veiksnių įtakotas sumažėjimas, nei tendencijos lūžis. Vartotojų lūkesčiai šiuo metu jau pasiekė prieškrizinį 2008 m. pavasario lygį.

Geresnės gyventojų nuotaikas sąlygoja ir besikeičianti situacija darbo rinkoje. Vertinant pastaruosius keletą metų po 2009 m. krizės, vidutinio darbo užmokesčio augimo tempas šalyje nedengė metinės infliacijos. Tačiau neslopstant emigracijos srautams ir išryškėjus struktūrinio nedarbo simptomams, kuomet net ir esant palyginti aukštam nedarbo lygiui ima trūkti tam tikros kvalifikacijos darbuotojų, akivaizdu, kad atėjo metas juos motyvuoti finansiškai. Darbdaviai, siekdami išlaikyti kvalifikuotą darbo jėgą, jau pradeda kelti darbo užmokestį – antrąjį šių metų ketvirtį vidutinis bruto atlyginimas šalyje buvo 4,6 proc. didesnis nei atitinkamu laikotarpiu prieš metus. Mes prognozuojame, kad ilgainiui šis procesas išryškės dar labiau.

Vartojimo apetito šiemet negadina ir išsivėpusi infliacija. Vartotojų kainų indeksas rugpjūtį tebuvo 0,5 proc. didesnis nei prieš metus. Prognozuojama, kad energijos nešėjų kainos ateinančiais metais turėtų išlikti esamame lygyje. Be to, dėl numatomo rekordinio grūdų derliaus pasaulyje, maisto žaliavų kainų vektoriai krypta žemyn. Šias tendencijas Lietuva importuoja – gausaus derliaus sulaukę mūsų grūdų augintojai yra priversti susitaikyti su žemesnių supirkimo kainų realybe. O dėl pigesnių grūdų ilgainiui turėtų smukti duonos gaminių, o atpigus pašarams, mėsos ir pieno produktų kainos. Ryškesnių svertų šiemet kainų augimui neturėtų atsirasti ir šalies viduje. Palankios kainų ir spartesnio darbo užmokesčio augimo tendencijos gerina gyventojų perkamąją galią ir palieka daugiau disponuojamų lėšų namų ūkių vartojimui arba taupymui.

Vertinant trumpojo laikotarpio Lietuvos ūkio raidos perspektyvą, tai ilgai laukta gera žinia. Prasta pagrindinių Lietuvos pagrindinių eksporto rinkų sveikata žada lėtesnį nei pernai eksporto – pagrindinio Lietuvos ekonomikos lokomotyvo – spurtą, tad norint neprarasti ekonomikos augimo pagreičio, teks vis labiau kliautis į vidaus rinką orientuotais augimo svertais.

Indrė Genytė-Pikčienė

Vyresnioji analitikė

+370 620 78373

Ekonominių tyrimų padalinys